

3. Про затвердження типових форм для відображення бюджетними установами результатів інвентаризації: Наказ Міністерства фінансів України від 17 червня 2015 р. № 572 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0788-15#Text>.

4. Цивільний кодекс України: із змінами та доповненнями від 21 липня 2020 року №67 URL: <https://ips.ligazakon.net/document/>.

5. Про добровільне об'єднання територіальних громад: Закон України від 04.09.2015 № 676-VIII від URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/157-19#Text>,

6. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV URL: <https://zakon.rada.gov.ua>.

7. Типове положення про бухгалтерську службу бюджетної установи, затверджене постановою КМУ від 26.01.2011 № 59 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/59-2011-%D0%BF#Text>.

УДК 657

Цятковська Олена Віталіївна,
к.е.н., доцент кафедри обліку в кредитних і
бюджетних установах та економічного аналізу,
ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»,
м. Київ, Україна

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК ГРАНТОВИХ ОПЕРАЦІЙ В УСТАНОВАХ ДЕРЖАВНОГО СЕКТОРУ

Сьогоднішні реалії функціонування установ державного сектору загалом, а саме в результаті реформи з децентралізації вони мають всі можливості та права щодо залучення додаткових активів для ефективного функціонування своєї установи. Додаткові активи можуть залучатися різними способами, але найактуальнішим на сьогодні є укладання грантових угод з грантодавцями.

Для установ державного сектору грантові відносини є новими і певною мірою не врегульованими на законодавчому рівні. Але це не має бути перешкодою для формування та подання грантових заявок. Саме від якісних та кількісних показників у грантовій заявці і залежить результат задоволення заявки.

Грантрайтинг на сьогоднішній день є перспективним напрямом для установ які фінансуються як з державного, так і з місцевого бюджету. Для українських суб'єктів державного сектору грантрайтинг є відносно новим видом діяльності, для якого існує багато невирішених питань. Але для успішного грантрайтингу потрібно в першу чергу грамотно написати грантову заявку. Грантових проектів, які реалізуються як вітчизняними установами, так і зарубіжними є достатньо. Саме тому установа має визначитися для чого і з якою метою буде залучати грант, як буде реалізовано цей проект і що отримає установа в результаті реалізації проекту.

За результатами реалізації грантової угоди можуть бути різні проекти. Зокрема за грантом установа може отримати як грошові кошти, так і інші активи.

Найчастіше установи отримують грати грошовими коштами у національній або в іноземній валюті. Грантові пропозиції бувають різними як за видами, так і за типами. Зокрема за типом гранти можуть бути: на проєкт, корпоративний грант, капітальний грант, грант з частковим фінансуванням, початковий, посередницький, стимулюючий та цільовий грант, або грант у натуральній формі. А індивідуальний, колективний та партнерський грант – це все види грантів [2].

Гранти надаються на конкурсній основі. Саме тому установа для отримання гранту має: проаналізувати грантові пропозиції, обрати актуальний для установи грантовий проєкт, вивчити умови які зазначено у грантовій пропозиції, підготувати всі необхідні документи які знову ж таки визначено у грантовій пропозиції, подати грантову заявку, отримати позитивну відповідь та реалізувати грантовий проєкт. Але грантоотримувачу варто пам'ятати, що отримати грант це одна справа, але потрібно вірно та відповідно до НП(С)БОДС облікувати та відобразити у звітності ці господарські операції.

Проаналізувавши НП(С)БОДС 124 «Доходи» при отриманні гранту в грантоотримувача виникає питання, то це доходи за обмінними чи необмінними операціями. Гранти та дарунки відповідно до НП(С)БОДС 124 «Доходи» належать до складу доходів від необмінних операцій. Але при визнанні та оцінці отриманих активів при реалізації гранту виникає питання, оскільки саме у НП(С)БОДС 124 «Доходи» є різні варіанти оцінки активів [4].

Отже за умови, що установа отримала грант у натуральній формі, а саме у вигляді основного засобу чи нематеріального активу, то такий актив має оцінюватися за фактичною вартістю, яка визначена у Акті приймання-передачі цього активу від грантодавця до грантоотримувача. Але якщо в Акті приймання-передачі така вартість не зазначена, то цей актив має оцінюватися за справедливою вартістю.

Іншим прикладом реалізації грантової угоди може бути отримання грошових коштів, але тут теж виникають проблемні питання щодо валюти отриманих коштів. Якщо установа отримала грант у національній валюті, то цей дохід від необмінних операцій оцінюється та відображається на субрахунках бухгалтерського обліку у сумі отриманих грошових коштів на підставі виписки з спеціального реєстраційного рахунку чи поточного рахунку. А якщо отримали грант в іноземній валюті, то цей дохід від необмінних операцій оцінюється та відображається на субрахунках бухгалтерського обліку у сумі отриманих грошових коштів перерахований за офіційним курсом НБУ на дату отримання коштів, тобто на дату зарахування на поточний рахунок відкритий у банківській установі.

Варто відзначити, що хоч і отримання грантів є доходами від необмінних операцій, але витрати понесені установою за рахунок цих коштів можуть бути витратами від обмінних операцій. Зокрема, коли установа для реалізації грантового проєкту залучає фізичних осіб за цивільно-правовими договорами чи укладаючи трудові договори, то винагорода за цими договорами буде відображатися грантоотримувачем, як витрати від обмінних операцій, а саме на субрахунку 8111 «Витрати на оплату праці». Витрати які здійснюються на

реалізацію грантової угоди можуть бути різними, але вони детально прописуються та обґрунтовуються у кошторисі, який є додатком до грантової заявки. До таких витрат можуть відноситися витрати на оплату праці, на соціальне забезпечення, матеріальні витрати, витрати на відрядження та капітальні видатки на придбання необоротних активів [5].

При отриманні гранту установа обов'язково має відобразити ці господарські операції у звітності. Оскільки грантоотримувач має складати та подавати фінансову, бюджетну, податкову, управлінську та проєктну звітність. Грантоотримувач має звітувати як перед державними органами, так і перед грантодавцем. Зокрема звітування перед грантодавцем реалізується через складання та подання проєктної звітності. Проєктна звітність може бути у вигляді фінансових та наративних звітів. Зокрема у фінансовій звітності розпорядник бюджетних коштів має відображати фактичне виконання планового кошторису, але вже на підставі даних бухгалтерського обліку, тобто звітує за всі витрачені грошові кошти чи інші активи. У наративних звітах на відмінну від фінансових звітів грантоотримувач звітує про результати реалізації проєкту, але вже звітує про певні соціальні ефекти, про соціальні перетворення та взагалі про соціальну ефективність реалізації цього проєкту.

Відповідно до НП(С)БОДС 101 «Подання фінансової звітності» у фінансовій звітності, а саме у «Звіті про фінансові результати» за формою №2-дс розпорядники бюджетних коштів у Розділі I рядку 2130 «Інші доходи від необмінних операцій» мають відображати загальну суму отриманих доходів від необмінних операцій як у натуральній, так і у грошовій формі. У Розділі I Пасиву звіту «Баланс» форми №1-дс у рядку 1420 «Фінансовий результат» відображається загальний фінансовий результат виконання кошторису установи за певний період. Сума отриманих грантів напряму впливає на цей показник, який формується у формі №2-дс [4].

Окрім фінансової звітності за результатами отриманого гранту установа зобов'язана складати та подавати бюджетну звітність. Зокрема отримання гранту має відображатися у Звіті про надходження і використання коштів, отриманих за іншими джерелами власних надходжень (форма № 4-2д, № 4-2м), Довідці про операції в іноземній валюті (Додаток 40), Довідці про надходження у натуральній формі (Додаток 37), Довідці про використання іноземних грантів (Додаток 22).

Отже, грантові проєкти мають різні види та типи, що і впливає на особливості відображення в бухгалтерському обліку та звітності цих господарських операцій. В наш час це є одним із нових видів співпраці з вітчизняними та міжнародними установами з метою залучення додаткових фінансових активів до державного сектору. Бухгалтерський облік грантових операцій в установах державного сектору є актуальним питанням та потребує детального дослідження, що спричинено різносторонніми відносинами учасників грантових угод та особливостями реалізації грантових проєктів в Україні.

Список використаних джерел

1. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI. Дата оновлення 14.10.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#top> (дата звернення 12.11.2020).
2. Порядок залучення, використання та моніторингу міжнародної технічної допомоги: Постанова Кабінету міністрів України від 15.02.2002 р. № 153. Дата оновлення 17.10.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення 12.11.2020).
3. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16 липня 1999 р. № 996-XIV. Дата оновлення 16.11.2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення 12.11.2020).
4. Про затвердження національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку в державному секторі : Наказ Міністерства фінансів України від 24.12.2010 № 1629. Дата оновлення 01.01.2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0087-11> (дата звернення 12.11.2020).
5. Про затвердження Плану рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі: затв. наказом Міністерства фінансів України від 31.12. 2013 р. № 1203. Дата оновлення 21.01.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення 12.11.2020).